

Запотоцький А. П. - здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ХАРАКТЕРИСТИКА СЛУЖБОВИХ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА

Криміналізації будівельної сфери в Україні на сьогодні сягнула небачених раніше масштабів. Такому розвитку подій сприяє, передусім, високий рівень корумпованості посадовців різного рангу, серед яких велика кількість перебуває у протиправних зв'язках з організованими злочинними об'єднаннями, надаючи їм консультативну, практичну та іншу допомогу, зокрема для вчинення розкрадань у сфері будівництва. Вказані злочинні формування розробляють складні, витончені схеми, пов'язані з незаконним привласненням будівельних матеріалів, інструменту, техніки, коштів, виділених на будівництво, в тому числі шляхом організації тендерів, закупок з порушенням встановленого порядку їх проведення. Окрім того, досить часто під процесом будівництва маскують іншу незаконну діяльність, наприклад вирубку цінних порід дерев із подальшою їх незаконною реалізацією, незаконні операції із земельними ділянками тощо.

Відповідно до результатів вивчення судової практики, найчастіше правоохоронці мають справу із незаконним заволодінням матеріальними цінностями та грошовими коштами у сфері будівництва, які вчиняються службовими особами із використанням службового становища. З усього вказаного переліку найчастіше вчиняються привласнення або розтрата коштів та будівельних матеріалів. Так, наприклад ОСОБА_7, обіймаючи посаду заступника директора КВТП «Дайна» як службова особа, діючи умисно, з корисливих мотивів, зловживаючи своїм службовим становищем, вчинив заволодіння грошовими коштами за роботи, які фактично не виконувались, а також здійснив службове підроблення офіційних документів, зокрема на виконання своїх службових обов'язків, відповідно до посадової інструкції, для забезпечення умов укладених договорів, у період із 1 до 31 грудня 2013 року, відповідно до висновку судової будівельно-технічної експертизи, вніс завідомо неправдиві відомості до офіційних документів: акта № 1 приймання виконаних будівельних робіт за грудень місяць 2013 року, щодо виконання робіт із капітального ремонту покрівлі (в частині обсягів виконаних робіт), у результаті чого на підставі платіжних доручень від 30 грудня 2013 року на банківський рахунок КВТП «Дайна» було перераховано кошти на загальну суму 91 505,60 грн. Надалі заступник директора зазначеного підприємства ОСОБА_7 незаконно заволодів коштами за роботи, які фактично не було виконано, на суму 19 230 грн [1].

У більшості випадків службові особи вчиняють злочини у сфері будівництва, використовуючи владу або службове становище під час будівництва об'єкту; збереження/транспортування закуплених

будівельних матеріалів, інструментів, техніки; здійснення контролю за якістю будівництва; у процесі проведення фінансових операцій, пов'язаних з проведенням будівельних робіт тощо.

Під час розслідування правопорушень зазначеної категорії слід пам'ятати, що службові особи, які вчиняють злочини у сфері будівництва володіють інформацією щодо особливостей проведення окремих процедур, процесів, операцій тощо на різних стадіях будівництва, що, відповідно, дає змогу їм розробляти різні кримінальні схеми щодо незаконного заволодіння грошовими коштами й іншими матеріальними ресурсами, ретельно приховувати, маскувати факти вчинення розкрадань у сфері будівництва.

Найбільшу кількість розкрадань у сфері будівництва вчиняють особи чоловічої статі. Частина з них характеризуються корисливими спонуканнями, решта - мотивами іншого плану: кар'єрними міркуваннями, небажанням перевантажувати себе зайвими, з погляду злочинців, турботами (злочинна недбалість, порушення правил техніки безпеки тощо). Вік злочинців коливається здебільшого в межах 30-50 років. Вони мають вищу освіту та певний досвід у сфері будівництва. Переважно це службові особи будівельних організацій. Що стосується характеристики особи злочинця у цій сфері, то головну роль відіграє її соціальний статус, а саме: конкретна посада, вік, рівень освіти тощо. Метою злочинців у цій категорії злочинів, незалежно від їх правового статусу, є отримання неправомірної вигоди, привласнення майна та коштів, виділених на будівництво.

Більшість кримінальних правопорушень у сфері будівництва вчиняється власне службовими особами, які мають право підпису і видають чи засвідчують проведення відповідних операцій у процесі будівництва, принаймні в частині: складання та видачі довідок про вартість виконаних робіт з фальсифікацією фактичних показників; складання актів прийому (здачі) виконаних робіт із зазначенням відомостей про виконані роботи, які не відповідають дійсності; підробки та подання фіктивної податкової декларації з податку на додану вартість та податкової накладної; укладання договорів підряду з порушенням встановлених законодавством вимог чи процедур; незаконної видачі дозвільних, проектних та інших документів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вирок Голопристанського районного суду Херсонської області. Справа №654/2224/15-к. Провадження № 1-кп/654/18/2016 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень : [сайт]. - Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58773908>. - Назва з екрана.